

Література

1. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О.С. Бондаренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 4. – С.40-44.
2. Городня Т.А. Діагностика управління обіговим капіталом підприємства / Т.А. Городня // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – С. 109-113.

Рибачок Ю. З., ст. гр. ФСГзм-11
Рендович П. М., к.е.н.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні для прийняття ефективних управлінських рішень власникам і керівникам підприємства необхідна інформація про ринкову вартість бізнесу, формування якої забезпечується часто недостатньо професійно та не завжди відповідно до встановлених цілей. На сучасному етапі розвитку значна частина підприємств головний акцент робить на вирішенні питань стабільності функціонування, забезпечення ліквідності, платоспроможності та максимізації прибутку, що значно залежить від систем управління оборотними коштами. Такі системи передбачають забезпечення безперервності процесу виробництва і реалізації продукції з найменшим розміром оборотних коштів. Проте нестача оборотних коштів може створити передумови банкрутства, що змушує задуматися над удосконаленням практики управління ними [1]. Тому виникає необхідність у створенні сучасних моделей формування і використання оборотних коштів з мінімальними витратами на них і забезпечення максимального прибутку для підприємства.

У сучасних умовах для багатьох підприємств типовим наслідком кризових явищ економічного розвитку є гостра нестача оборотного капіталу, яка супроводжується низьким рівнем його використання. З урахуванням того, що існує пряма залежність між результатами діяльності підприємства і системою управління формуванням і використанням його оборотних коштів, то саме їх оптимальність забезпечує підприємству достатній рівень платоспроможності [5]. Тому для забезпечення ефективного управління оборотними коштами необхідно сформулювати сучасні моделі їх формування і використання.

Одним з таких підходів є використання кореляційно-регресійної моделі оборотних коштів, під час побудови якої передусім виникає питання про тип функції, яка найкраще відображає взаємозв'язок між результативною ознакою та ознаками-факторами, тобто вибір форми зв'язку.

Управління високоліквідними оборотними коштами – це один з найважливіших напрямків фінансової діяльності підприємства, що включає в себе: аналіз руху цих коштів, їх прогнозування, визначення оптимального рівня грошових коштів та короткострокових фінансових активів, організацію та контроль за цими коштами [4].

Розглянемо поетапно модель управління високоліквідними оборотними коштами:

1) по-перше, вище керівництво повинно приймати рішення на засадах точної інформації про фактичний стан цих коштів на підприємстві, ринках фінансових коштів та інвестиційних інструментів. Його завдання, на нашу думку, полягає в тому, щоб господарські та фінансові процеси здійснювалися відповідно до визначеної мети;

2) по-друге, на середньому рівні деталізуються завдання підрозділів та методи їх вирішення, здійснюється облік та контроль ефективності роботи низової ланки управління. Тобто, цим займаються такі відділи, як: фінансовий, економічний та бухгалтерія. Ці відділи повинні визначати та підтримувати оптимальний залишок високоліквідних оборотних коштів та займатися оптимізацією структури короткострокових фінансових активів;

3) по-третє, визначення і підтримка оптимального залишку високоліквідних оборотних коштів потребує проведення періодичного розрахунку розміру оптимального запасу грошових коштів за відповідними звітними даними [3].

На основі даної моделі доцільно розглянути узагальнюючі показники ефективності використання оборотних коштів:

1) Коефіцієнт оборотності (кількість оборотів):

$$K_o = \frac{O_p}{BOK_{cp}}, \quad (1)$$

де O_p – обсяг реалізації виробленої продукції (послуг, робіт), грн.;
 BOK_{cp} – середньорічні залишки, грн.

2) Оборотність:

$$T_o = \frac{360}{K_o} \quad (2)$$

3) Коефіцієнт завантаження (закріплення):

$$K_z = \frac{BOK_{cp}}{O_p} \quad (3)$$

4) Рентабельність високоліквідних оборотних коштів:

$$P = \frac{\Pi_p}{BOK_{cp}}, \quad (4)$$

де Π_p – прибуток підприємства.

Таким чином, представлену модель управління високоліквідними оборотними коштами найдоцільніше впроваджувати тільки на рівні окремого

промислового виробництва. Це підтверджується практикою ряду обстежених підприємств. Запропонована базова модель спирається виключно на необхідність управління високоліквідними оборотними коштами промислового виробництва і дає можливість найбільш ефективного пошуку нових джерел їх фінансування [2].

Агресивна модель передбачає, що довгострокові пасиви служать джерелами фінансування необоротних активів і системної частини поточних активів, тобто того їх мінімуму, який необхідний для здійснення господарської діяльності. У цьому випадку чистий оборотний капітал за величиною точно дорівнює цьому мінімуму ($\text{ЧОК} = \text{ПА} + \text{СЧ}$). Змінна частина поточних активів в повному обсязі покривається короткостроковою кредиторською заборгованістю. Базове балансове рівняння при цьому буде мати вигляд:

$$\text{ДП} = \text{ПА} + \text{СЧ}, \quad (5)$$

де ДП – довгострокові пасиви ($\text{ДЗ} + \text{СК} = \text{ДП}$);

ПА – постійні (необоротні активи, фіксовані активи (основні фонди));

СЧ – системна частина оборотних активів.

Консервативна модель передбачає, що фіксовані активи та змінна частина поточних активів також покриваються довгостроковими пасивами. У цьому випадку короткострокової кредиторської заборгованості або зовсім немає, або за рахунок короткострокових кредитів фінансується лише частина сезонних потреб підприємства. Чистий оборотний капітал дорівнює оборотним активам ($\text{ЧОК} = \text{ОА}$). Безумовно, дана модель має частково штучний характер. Ця стратегія передбачає встановлення довгострокових пасивів на рівні, який задається наступним базовим балансовим рівнянням (моделлю):

$$\text{ДП} = \text{ПА} + \text{СЧ} + \text{ПЧ}, \quad (6)$$

де ПЧ – змінна частина оборотних активів (сезонні активи).

Компромісна модель є, з нашої точки зору, найбільш реальною для використання на даному етапі економічного розвитку. У цьому випадку необоротні активи, системна частина поточних активів і приблизно половина змінної частини оборотних активів покриваються довгостроковими пасивами. Чистий оборотний капітал дорівнює за величиною сумі системної частини оборотних активів і половині їх змінної частини ($\text{ЧОК} = \text{СЧ} + 0,5 \times \text{ПЧ}$).

Отже, підприємствам надано самостійність в управлінні оборотними коштами і це стосується визначення планової потреби та розміщення оборотних активів по підрозділах, розрахунку нормативів і оптимальної потреби в окремих елементах оборотних коштів для забезпечення безперервності процесу виробництва, виконання планових завдань за умов ритмічної роботи. Важливим напрямком удосконалення процесу управління оборотними коштами і підвищення ефективності управління ними в умовах реформування економічної системи є визначення оптимальної потреби в них. Тому при постановці проблеми управління оборотними коштами у загальному вигляді основною

метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом балансування обсягів надходження та витрат коштів та їх синхронізації в часі.

Література

1. Зянько В.В. Шляхи підвищення ефективності управління оборотними коштами підприємств / В.В. Зянько, Н.М. Філатова // Економічний простір. – 2013. – № 62. – С. 186-193.
2. Економіка підприємства: навч. посіб. / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2005. – 431 с.
3. Онисько С.М. Фінанси підприємств: підручник [для студ. вищих навч. закл.] / С.М. Онисько, П.М. Марич. – [2-ге видання, виправлене і доповнене]. – Львів: “Магнолія Плюс”, 2006. – 367 с.
4. Пан Л.В. Управління обіговими коштами підприємницьких структур / Л.В. Пан // Фінанси України. – 2000. – № 6 – С. 96-98.
5. Філатова Н.М. Особливості управління оборотними коштами підприємства в сучасних умовах господарювання / Н.М. Філатова [Електронний ресурс] // Регіональна науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів університету. – Вінниця. – 2013. – Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/allvntu/2012/inmen/txt/filatova.pdf>.

Сельська Т. Т., ст. гр. ФСГм-11

Луцишин О. О., к.е.н., доцент

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах порушення пропорцій відтворення вартості підприємств реального сектора економіки однією із ключових проблем стає забезпечення їх фінансової стійкості. Вітчизняні підприємства стикаються з невизначеністю, яка має макроекономічну природу і призводить до неточності у визначенні параметрів динаміки їх стійкого розвитку. В зв'язку з цим підприємства повинні адаптуватися до змін зовнішнього середовища, розпізнавати кризові ситуації та попереджувати вплив їх небажаних наслідків на фінансову стійкість. Фінансове планування діяльності підприємств є інструментом управління фінансами, що дозволяє визначати потенційні можливості розвитку та зводити до мінімуму вплив невизначеності та ризику. Досягнення позитивних результатів діяльності підприємств в умовах невизначеності можливе на підставі комплексних планових рішень за критеріями фінансової стійкості та ризику.

За змістом фінансове планування охоплює управління грошовими потоками, дебіторською і кредиторською заборгованістю, кредитними ресурсами, дивідендною політикою, інвестиційною діяльністю, емісійною